

JAARVERSLAG 2020

Stichting Schnitgerorgel Zwolle

info@schnitgerorgelzwolle.nl

www.schnitgerorgelzwolle.nl

KvK 05065715

Verslag Uitgevoerde Activiteiten 2020

2020 was in alle opzichten een zeer bijzonder jaar, niet alleen voor de Stichting Schnitgerorgel Zwolle (SSZ). De wereld getroffen door de Covid19-pandemie, het land als gevolg daarvan grotendeels stilgelegd en veel voorgenomen activiteiten konden niet plaatsvinden op de manier zoals we dat voor ogen hadden. Online bestuursvergaderingen deden hun intrede, waarbij iedereen moest wennen aan meer digitalisering en bijna alleen nog maar via internet overleggen. Ondanks de beperkingen konden we een aantal zaken realiseren. De belangrijkste wapenfeiten in het jaar 2020 worden in dit verslag beschreven.

BESTUURSZAKEN

- Het bestuur van SSZ is in 2020 6 keer bij elkaar gekomen: op 12 februari, 9 juni, 6 juli, 21 september, 9 november en 12 december. De geplande vergadering op 16 maart kwam te vervallen als gevolg van de eerste afgekondigde lockdown door het kabinet in die week. Op 12 februari en 12 december kon fysiek vergaderd worden, de overige vergaderingen vonden als gevolg van lockdown en coronamaatregelen online plaats.
- In juni – na een periode van bijna 3 jaar – kondigde Gerrit Hoving zijn afscheid als bestuurslid aan.
- De bijeenkomst in Academiehuis De Grote Kerk op 12 december vond plaats ter kennismaking met de nieuwe penningmeester Freek Nabers. Hiermee is het aantal bestuursleden weer op 5 gekomen.
- Geen bestuurslid, maar wel extra ondersteuning voor het werk van de stichting, werd gekregen in de persoon van Bert Gelderman, musicus. Hij ondersteunt de organisatie van de marktconcerten.
- Per 31 december 2020 is een einde gekomen aan 20 jaar donateursadministratie door oud-bestuurslid Lolke Folkertsma. Deze taken zijn overgenomen door de penningmeester.
- De secretaris is als toehoorder vanuit SSZ agendalid van de nieuw opgerichte Stichting Zwolle Baroque (v/h stichting Gouden Eeuw van Zwolle). Deze stichting is opgericht om festiviteiten te ontwikkelen in het kader van het 300-jarig bestaan van het Schnitgerorgel in 2021. De doelstelling van de stichting is verbreed tot het moment dat een gerestaureerd Schnitgerorgel kan worden opgeleverd in – hopelijk - 2024/2025.
- Als steunstichting voor stichting Academiehuis De Grote Kerk is de samenwerking met Academiehuis verder geïntensiveerd. Een reorganisatie van activiteiten vanuit het Academiehuis heeft geleid tot het instellen van twee werkgroepen met ieder een eigen betrokkenheid van (bestuurs)leden van beide stichtingen:
 - **Wergroep programmering:** vanuit deze werkgroep is naast reguliere programmering voor Academiehuis, voor het orgel in het bijzonder een korte zomerserie van 4 concerten georganiseerd, toen dat na de eerste versoepeling van de coronamaatregelen weer mogelijk werd. Verder zijn in de tweede helft van het jaar marktconcerten georganiseerd. Zie onder 'concerten' voor meer informatie.
 - **Wergroep fondsenwerving:** vanuit deze werkgroep worden kansen voor subsidies en fondsen geïdentificeerd die een bijdrage kunnen leveren aan de restauratie van zowel kerkgebouw als het Schnitgerorgel. SSZ richt zich hierbij samen met de fondsenwerver van Academiehuis op fondsen voor het orgel.

CONCERTEN

- Een belangrijke activiteit van de stichting was het organiseren van de vaste concertserie met toporganisten op de dinsdagavonden in de zomerperiode. Met de instelling van de werkgroep programmering is de organisatie van concerten gewijzigd. De werkgroep richt zich op alle mogelijke concerten en cross-overs. De leden van SSZ richten zich meer op de traditionele orgelconcerten op de dinsdagavond en de marktconcerten. De marktconcerten vallen onder verantwoordelijkheid van SSZ.
- In het voorjaar kreeg Academiehuis uitsluiting van een rijksbijdrage voor een grootschalige restauratie van het kerkgebouw, zowel aan de binnen- als aan de buitenkant. Voor deze restauratie is ongeveer zes jaar uitgetrokken. De restauratie is voortvarend opgepakt en kon in oktober starten. Door corona konden de activiteiten in 2020 versneld worden, waardoor ingelopen wordt op de planning.

Zowel corona als de restauratie van de kerk zorgden voor grote uitdagingen in de programmering van orgelconcerten. Uitgangspunt was om zo veel mogelijk concerten aan te kunnen bieden aan het publiek, maar dit aanbod kon niet ruim van tevoren gepland worden waardoor het maken van afspraken met concertgevers een uitdaging was.

- Voorbereidingen waren getroffen voor een benefietconcert op 21 maart door Toon Hagen op het Leeuwenbergorgel. De opbrengst zou ten goede komen aan de restauratie van het Schnitgerorgel. Helaas moest op het laatste moment alles afgezegd worden als gevolg van de eerste lockdown die in de week ervoor werd afgekondigd door het kabinet. Vanaf dit moment kwamen alle voorjaarsconcerten stil te liggen. Ook passieconcerten (met mogelijke verhuur van het kistorgel) gingen niet door en hadden als gevolg dat er maandenlang geen muziek meer kon klinken in de Grote Kerk en er geen verwachte financiële opbrengsten waren.
- Nadat er vanaf juni weer beperkte openstelling mogelijk werd (maximaal 100 bezoekers) is in de zomer van 2020 een kleine zomerserie van 5 concerten georganiseerd:

- 14 juli - Toon Hagen - Canto Ostinato - Simeon ten Holt
- 28 juli - Toon Hagen - Bachprogramma
- 25 augustus - Jan Jansen - gevarieerd programma met Buxtheude, Pachelbel, Bach, Mendelssohn, Schumann en Brahms
- 15 september - Harm Hoeve - Prinsjesdagconcert met een zeer gevarieerd programma met Nieland, Händel, Krebs, Bach, Ives, Boëly, Zwart, Harmonymus, De Jong, Rodgers en Alain.
- 29 september - Toon Hagen - Michaëlsconcert met werken van Bach, Peeters, Franck en enkele werken van Toon Hagen zelf.

Bijzonder aan deze concerten was dat de programma's om 19.30 uur begonnen, zodat ze twee keer achter elkaar konden worden gespeeld (tweede om 21.00 uur) om de meer dan 100 belangstellenden in de gelegenheid te stellen de concerten te kunnen bezoeken.

- Ondanks de moeilijke omstandigheden heeft SSZ in overleg met Academiehuis besloten tot het organiseren van een gratis toegankelijke marktconcertserie. Hiermee is een oude traditie weer in ere hersteld. Op marktdagen kunnen mensen die in de Grote Kerk aanwezig zijn, of zomaar binnenlopen, genieten van een halfuurtje orgelmuziek op hoog niveau. Met deze concertserie bieden we ook jonge, talentvolle, organisten een podium om ervaring op te doen en laten we een zeer divers publiek - dat steeds vaker onbekend is met het orgel als instrument - kennismaken met de mogelijkheden van het orgel. Organisten in de regio Zwolle zijn gevraagd of ze belangeloos zouden willen spelen om (collecte-)opbrengsten geheel ten goede te kunnen laten komen aan de restauratie van het Schnitgerorgel. De belangstelling van organisten - ook van ver buiten Zwolle - was zo groot dat de serie vanaf half juli tot eind december bijna elke week door kon gaan. De volgende concerten zijn georganiseerd, in eerste instantie op de vrijdagen om 12.00 uur:

- 24 juli - Bert Gelderman
- 31 juli - Johan Smit
- 7 augustus - Martin van Heerde
- 14 augustus - Adriaan Koops
- 21 augustus - Matthijs Schuurman
- 27 augustus - Marien van de Weg
- 4 september - Gerrit Hoving

- 11 september - Martin van Heerde
- 18 september - Bram Jaspers
- 25 september - Ab Weegenaar
- Vanaf oktober is besloten om de concerten plaats te laten vinden op de zaterdag om 13.00 uur. Reden hiervoor was meer mogelijke aanloop van publiek en hierdoor werd het voor de organisten makkelijker om o.a. registranten te krijgen. Als gevolg van corona mochten vanaf deze maand niet meer dan 30 mensen tegelijkertijd in de kerk zijn. Daarnaast ging de restauratie van de kerk van start met allerlei bouwwerkzaamheden wat het geven van enkele concerten belemmerde.
 - 3 oktober - Martin van Heerde
 - 10 oktober - Martien de Vos (afgelast)
 - 17 oktober - Bert Gelderman (afgelast)
 - 24 oktober - Luuk Schuurman
 - 31 oktober - Jaap Zwart
 - 7 november - Arjan van Hees (afgelast)
 - 14 november - Johan Smit (afgelast)
 - 21 november - Bert Duijst (afgelast)
- En vanaf eind november was opnieuw sprake van een wijziging: Om concerten mogelijk te houden heeft de stichting een aanvraag ingediend voor video-apparatuur om concerten via livestreaming uit te kunnen zenden. De provincie Overijssel heeft dit idee gesteund met een digitaliseringsvoucher en stichting de Gasthuizen heeft eveneens een bijdrage voor het project toegezegd. Hierdoor werd het mogelijk om ondanks de beperkingen van bezoekers toch meer publiek te bereiken en te voorzien van goede orgelmuziek. Op 9 december 2020 ging de samenleving met de tweede lockdown op slot en mocht het Academiehuis helemaal geen publiek meer ontvangen. De volgende concerten zijn nog via livestreaming uitgezonden:
 - 28 november - Sander van den Houten
 - 5 december - Bert Gelderman
 - 12 december - Bert Duijst
 - 19 december - Martien de Vos

In totaal konden ondanks alle beperkingen 17 marktconcerten doorgaan, waarbij bezoekersaantallen varieerden van circa 10 tot 60/70 bezoekers. Met de livestreams zijn tot het einde van het jaar bezoekersaantallen gerealiseerd van rond de 200 bezoekers per concert.

WERKZAAMHEDEN ORGELS

- Begin september blijkt uit overleg met Academiehuis dat de restauratie van de Grote Kerk gaat starten in oktober en dat het Schnitgerorgel als gevolg daarvan volledig leeggehaald moet gaan worden. Het Leeuwenbergorgel wordt ter bescherming ingepakt in een plastic ombouw met overdruk, zodat stof in het orgel voorkomen kan worden. Concerten kunnen met ombouw nog plaatsvinden, maar het zicht op het orgel is niet aantrekkelijk en ook voor de organisten is het enorm wennen aan het geluid binnen de tent.
- Onveilige loopplanken bij het Leeuwenbergorgel zijn aangepast, elektrische voorzieningen/aansluitingen (360 Volt) gerealiseerd en betere verlichting is aangebracht. Het Leeuwenbergorgel vraagt regelmatig aandacht in verband met het verlopen van enkele stemmen.
- In juni ontvangt Academiehuis van de gemeente Zwolle de vergunning om de orgelkas van het Schnitgerorgel te kunnen herstellen. Eerder was al de vergunning voor de restauratie van het inwendige verkregen. Hiermee is de restauratie van het Schnitgerorgel volledig obstakelvrij. Bepalende factoren zijn nu duidelijkheid over de financiering en de voortgang van de restauratie van de Grote Kerk.
- Op 1 juli heeft in samenwerking met de orgeladviseur en Flentrop een geluidstest/kennissessie plaatsgevonden. In aanwezigheid van - ambassadeur van het Schnitgerorgel - Ton Koopman, en bestuursleden van Academiehuis en SSZ zijn verschillende stemmingen beluisterd om een gevoel te krijgen bij wat Schnitger in 1721 ongeveer kan hebben bedoeld en hoe dat ongeveer geklonken kan hebben. Een geplande vervolgsessie in december in Zaandam kon als gevolg van de lockdown niet doorgaan.

- Diverse aanvragen om het Schnitgerorgel te mogen bespelen zijn beantwoord met informatie over de restauratieplannen en de onbespeelbare staat van het orgel de komende jaren.

COMMUNICATIE

- Website: in 2020 is veel energie gestoken in het bij de tijd brengen en houden van de website als informatiekanaal. De bezoekersaantallen laten zien dat vooral bij concerten en na het verschijnen van nieuwsbrieven de interesse in de website toeneemt. De website wordt gemiddeld door 20 bezoekers per dag bezocht, met uitschieters naar 100-150 bij bijzondere aangelegenheden. Omdat de livestreams ook later in de tijd opnieuw bekeken/beluisterd kunnen worden nemen de aantallen bezoekers per concert in de loop van de tijd steeds verder toe. De website wordt door de secretaris beheerd.
- Een bijzonder deelsite is de adoptiewebsite. Deze is vanaf februari volledig in bedrijf. Via deze site is het mogelijk om een orgelpijp van het Schnitgerorgel te adopteren door middel van een donatie per orgelpijp. Vooral na oproepen bij de zomerconcerten bleek de website interesse van bezoekers te hebben. Het onderhoud van deze deelsite is uitbesteed aan een gespecialiseerd communicatiebedrijf.
- Nieuwsbrief: De stichting beheert ook een eigen nieuwsbrief. In 2020 zijn 8 nieuwsbrieven uitgegaan naar de gemiddeld 310 abonnees. Daarnaast zijn gedurende het jaar twee donateursbrieven uitgegaan naar de circa 70 donateurs.
- Social Media: het facebookkanaal is gebruikt in samenhang met het facebook kanaal van Academiehuis en wordt benut voor het aankondigen van concerten en bijzondere bijeenkomsten. Ook is in 2020 een Youtube kanaal Schnitgerorgel Zwolle aangemaakt voor opnames, het uitzenden van livestreams en nog op te nemen filmmateriaal. Dankzij inzet van een externe liefhebber zijn op verschillende momenten filmopnames gemaakt die later gebruikt kunnen worden voor communicatie over de restauratie.

FINANCIËEL

- Het is moeilijk om een restauratiefonds op te starten wanneer inkomsten, in coronatijd, vrijwel geheel wegvallen en er wel kosten moeten worden gemaakt. Omdat ook geen duidelijkheid ontstaan is vanuit het Rijk over een eventuele bijdrage, kon nog weinig actie richting fondsenwervers worden ontwikkeld. Deze willen toch vaak eerst zien wat de overheid bereid is te betalen voor de restauratie, voordat zij een bijdrage ter beschikking willen stellen. Dankzij het fors interen op reserves kon het jaar met een positief resultaat worden afgesloten.
- Uit een nalatenschap kreeg de stichting een legaat van een donateur, ter besteding aan de restauratie van het Schnitgerorgel. Het bestuur heeft besloten deze te bestemmen voor het besteden aan een aantal frontpijpen en de naam van de schenker hieraan te verbinden.
- Aangevraagde subsidies bij Provincie Overijssel (digitaliseringsvoucher) en De Gasthuizen (livestreams voor ouderen) zijn toegekend. Een aangevraagde bijdrage vanuit het fonds Dinamo werd helaas niet gehonoreerd.
- Noemenswaardig is nog het initiatief van de CDA-raadsfractie van Zwolle, waarbij leden werden opgeroepen tot het steunen van de restauratie van het Schnitgerorgel door de adoptie van een orgelpijp.

OVERIGE ACTIVITEITEN

- Er is een beleidsplan voor de jaren 2020-2022 opgesteld en vastgesteld. Deze is gepubliceerd op de website van SSZ.
- Het landelijke initiatief van het Doe Orgel heeft in Academiehuis De Grote Kerk invulling gekregen door de aanschaf van zo'n Doe-orgel. Dit is een concept waarbij schoolgaande kinderen kunnen kennismaken met de werking van een kerkorgel. Dit echt werkende miniatuurorgel kan in een workshop in de Grote Kerk door de leerlingen in elkaar gezet worden, waarbij uitleg wordt gegeven over de werking en wat je met het instrument zoal kan. Dankzij subsidies van Hervormd Weeshuis en het Prins Bernhard Cultuurfonds Overijssel is dit een mooie mogelijkheid om de kerk en de

orgels in de kerk onder de aandacht van jong publiek te brengen. Op 21 september klonk dit orgel voor het eerst. (Bestuurs-)leden van de stichting ondersteunen bij de demonstraties en het vertellen van het verhaal van de gewenste restauratie van het Schnitgerorgel.

- Belangstelling van Carla Dik (Christenunie) voor het Zwolse orgel en de Zwolse situatie heeft geleid tot Kamervragen aan de minister van OCW over de voortgang van de regeling Klinkend Erfgoed. Deze regeling is van groot belang voor Zwolle omdat daar de rijksfinanciering voor de restauratie van het Schnitgerorgel uit beschikbaar moet worden gesteld. Al meer dan twee jaar wordt op deze regeling gewacht.
- Een zoektocht naar partituren van deelnemers aan de Schnitgerprijs in de jaren '60 en '70 heeft nog niet het gewenste resultaat opgeleverd. Deze werken zijn speciaal voor het Schnitgerorgel geschreven en zou SSZ graag nog weer onder de aandacht van geïnteresseerd publiek willen brengen. Daarnaast heeft archiefonderzoek plaatsgevonden naar de ontstaansgeschiedenis van het Schnitgerorgel en in het bijzonder het leven en werk van Frans Caspar Schnitger.

Stichting Schnitgerorgel Zwolle

Secretariaat:

G. Brill MPM

Tjariet 14

8032 LM Zwolle

info@schnitgerorgelzwolle.nl

www.schnitgerorgelzwolle.nl

KvK 05065715

April 2021